

АСЕН ЧИЛИНГИРОВ

РЕДАКЦИЯТА НА СЛОВОТО

БЕРЛИН 1999

РЕДАКЦИЯТА НА СЛОВОТО

Бележки за новите издания на Словото на Учителя,
отпечатани по програмата на д-р В. Кръстев

С излизането от печат на последните заглавия от обявената през 1966 година програма за отпечатване на неиздаваните, както и на някои издадени преди 1945 беседи и лекции на Учителя в техния, според думите на „координатора“ на изданията, д-р Кръстев, „автентичен и неподправен вид“, тази програма е изпълнена и се налага известна равносметка. Тази равносметка обаче не смятам да направя аз — тя ще се направи от читателя, който най-после ще има възможност да разполага с беседите и лекциите на Учителя, без „изопачавания и извращения на текста“ и без „обръщания на словоредата, промена на думи и изречения“, в който смъртен грях д-р Кръстев уличава всички редактори на Словото от миналото и до днешни дни без изключение.

Аз съм излагал многократно моето становище за редактирането на Словото на Учителя, също както и за „автентичността“ на дешифрираните текстове, които служат за основа на това издание. Още от 1950-те години съм имал възможност да работя с такива материали и познавам сигурно малко по-добре техните особености от значително по-младите от мене, които едва напоследък са имали възможност да се занимават с този проблем. По същия въпрос съм водил многобройни и продължителни разговори с д-р Кръстев, за последен път през месец август 1998 година. При всички тези разговори не само че винаги съм поддържал тезата, че дешифрираните стенограми не могат да служат за основа на едно издание на Словото в този вид, в който са стигнали до нас, без те да бъдат редактирани, но съм му предоставял и достатъчно силни аргументи в подкрепа на моята теза. За да не бъде голословен, още преди четири години му предадох един списък на около 600 грешки променящи до неузнаваемост смисъла на текста, които намерих само в дешифрираната стенограма на една поредица от лекции. А това представлява средно повече от една грешка, т. е. едно изречение на страница, предадено в изменен и съответно погрешен вид. През следващите години, и то още преди да започне изпълнението на програмата на д-р Кръстев, повечето от тези лекции излязоха в две различни редакции, като нито една от въпросните грешки не беше поправена. Ето един пример за какви грешки става дума при тези лекции:

Написано е:

прекара вместо *прокара*
сваляте вместо *спирате*
берете вместо *набирате*
създал вместо *съчетал*
филантропи вместо *философи*
естествен вместо *уместен*
съдбата вместо *съботата*
да я обновите вместо *да се обновите*
определено вместо *оформено*
ум вместо *дух*
самоизяждате вместо *самоосъждате*
въздържа вместо *контролира*
нападнат вместо *налегнат*
последва вместо *посещава*
изведнаж вместо *наведнъж*
три причини вместо *три начина*
желания вместо *чувства*
прилага вместо *прибавя*
виждам вместо *току виж*
работиш вместо *плуваш*
изпаряването вместо *изпотяването*
са били жертва вместо *ще се пожертват*
определен вместо *общ*
за да измине една стомилионна част от километра – погрешна
интерполация в дешифрираната стенограма
Божествената воля вместо *Божествената свобода*
започнем вместо *отидем*
ще го хване вместо *да го върже*
на вместо *над*
съглежда вместо *оглежда*
престъпление вместо *престъпване*
че сега търсите вместо *че не търсите*
апостол Павел вместо *Йоан Богослов*
ще сте свързани за тази нишка и ще сте в един център вместо *ще*
сте свързани посредством тази нишка с един център
за вместо *от*
изважда вместо *извлича*
изважда вместо *извежда*

*като се върнеш да поправиш задачата вместо като се върнете от-
ново на задачата*

поправите вместо справите

произтича вместо протича

чувствате вместо възприемате

почива вместо зависи

влязат в стана вместо седнат на стана

от онзи свят вместо на онзи свят

обобщение вместо връзка

разтвори вместо разшири

устна вместо уста

излизат вместо изписвате

човек вместо ученик

е лошо вместо не е лошо

представите вместо поставите

желание за живота вместо желание за познание

има един плюс вместо се намира в плюс-фаза

тази вместо минус-фаза

вибрациите вместо фреквенциите

изтърсите вместо оттърсите

приближете вместо сближете

отдели вместо откачи

изопачи вместо измени

спада вместо слиза

гледайте да учите в света вместо гледайте света в очите

омекчение вместо смекчение

животът вместо хармонията

не само онзи, който разбира вместо не онзи, който само разбира

хармонично вместо мелодично

издава човека вместо издава същността на човека

препържен вместо изпържен

*това е само една малка хармония и какво може да извърши вместо
това тук е само един малък пример какво може да извърши
хармонията*

снемат от там вместо освиркат

подсвиркване вместо освиркване

пенсионер вместо пансионер

проверили вместо превели

дойдете вместо изучавате

показва вместо наказва

плода вместо семето
спорят все вместо спори се
всеки човек е пръв вместо всеки човек иска да бъде пръв
задълженията им вместо надежите на полиците им
дълбоко вместо високо
Слънце вместо Царство
сега говоря като някога вместо сега говоря като никога
изтегля вместо изсмуква
искрени вместо ласкави
свито вместо кораво
познаваме вместо признаваме
планетата вместо планината
северната мечка вместо Полярната звезда
мекота вместо лекота
промени вместо влияния
прибирате вместо набирате
проникне вместо промъкне
прегъване и сгъване вместо огъване
обичам вместо наричам
хубавото между вас вместо хубаво е у вас
низши вместо висши
мърмори вместо клокочи
отлъчва вместо произвежда
почисти вместо размъти
научил вместо отучил
на вместо от
покрива вместо прощава
човека вместо паяка
в плата вместо през плата
остаряват вместо състаряват
искрения вместо истинския
своеобразен вместо своенравен
изведнъж вместо отведнъж
учението вместо приложението
изпита вместо възпита
пречка вместо мечка
издири вместо измери
свещилника вместо свещника

Тук е само малка част от откритите във въпросната дешифрирана стенограма грешки, но те са особено характерни с многообразието си, показващо, че причините за възникването им са различни, но най-често това е липсата на концентрация у стенографите. Тези грешки показват същевременно колко трудна и отговорна е работата на редактора, и че без нея издаването на беседите на Учителя е немислимо.

В този смисъл аз съм далеч от мисълта да анализирам подробно как са издадени беседите и лекциите на Учителя в новото им издание. Читателят ще има възможност сам да стори това — разбира се, ако е готов да заплати за книгите неимоверно завишената им цена, като се има предвид, че производствените разноски включват само стойността на отпечатването им, докато всичката останала работа по издаването, включваща набора, предпечатната подготовка и коректурите, е извършена с безплатен и доброволен труд, като за отпечатването е използвана възможната най-евтина хартия, която, поради голямото съдържание на дървесина, след няколко години ще пожълтее и след 20-30 години ще се разпадне.

Ще се спра само на няколко примера, които взимам от тома БЛАГОСЛОВЕН, Неделни беседи (28.09.1941 – 26.07.1942). Първо издание, Кърджали 1998. Този том взимам напълно произволно и без всякаква умисъл — върху купчината беседи и лекции от новото им издание той беше най-горе.

На с. 1 е отбелязано, че автор е Учителят Петър Дънов, на с. 2, където обикновено се дават данните за копирайта, името на автора е дадено като Петър Константинов Дънов, а за носители на копирайта се посочват Издателство „Уrania“ и Издателство „АСК 93“. Също така там се дава и името на Стоил Янев за компютърен набор и правопис, както и като един от коректорите; пише още, че коректор е и Христо Андонов, че графичното оформление е от Николай Колев и Стойко Стойков; а освен това пише и, че „добронамерено и с разбиране съдействаха Стойко Стоянов, Минка Андонова“, както и че „координатор за отпечатване на неиздаденото Слово на Учителя Дънов“ е Вергилий Кръстев. Също така на с. 3 се подчертава, че автентичността на стенографските записки е запазена — което обаче не отговаря на истината, понеже беседите в този том се издават не по стенографските записки, а по преписи от дешифрираните записки, което не е едно и също нещо.

От предлагания в книгата „автентичен текст на Словото на Учителя“ ще се спра само на няколко реда от с. 9-10 и 42-43, които съм взел напосоки. Преди това обаче не мога да не обърна внимание на едно място от с. 7: «Четете Халима — от „Хиляда и една нощ“»... В печатаните беседи аз веднаж вече съм срещал името на персийския философ и поет Омар Хаям (Omar Chayyam, 1040-1122) дадено по същия начин [Учителя, ВЕЛИКАТА МАЙКА. Специален цикъл беседи държани пред сестри 1917-1932, т. I, Изд. „Бяло Братство“, София 1994 (Редактор Дим. Калев), с. 88]. Също така е дадено това име и в друго издание, имащо за основа същия препис на дешифрираните беседи: Петър Дънов, ИСКАЙТЕ СИЛА, ИМАЙТЕ ВЯРА, Извънредни беседи от Учителя в периода 1914-1919, София 1994 (Редактор Лалка Кръстева), с. 160]. Не се съмнявам, че туй име е дадено от Учителя правилно – произведения на този автор са били познати и в България през 20-те и 30-те години, ако и то да не е стигнало до ушите на по онова време младите стенографки, които — както ни е добре известно — не са се занимавали с въпроси на световната и българската литература. Във връзка с това има изказвания от Учителя, отбелязвани и публикувани не веднаж. Да ни се дава обаче това име по този начин в последните години на ХХ век, и то от хора, които имат особени претенции да са запознати с окултните въпроси и със Словото на Учителя, считам за парадокс.

Но ето какво пише на с. 9-10:

(На първата колона цитирам текста според изданието, а на втората колона давам за пример как аз считам, че това място би трябвало да се предаде.)

Някои са ми казали, че искат да идат при Господа, да Му се оплачат. Аз не зная от какво има да се оплачете? Ти още като идеш, ще миришеш на вино и на ракия. Още като идеш при Господа, миришеш на алчност, на блуд. Една жена блудствувала с мъже, казва, че не е ходила. Тя колко нечисти мисли има! Съвременните мъже и жени колко нечисти мисли имат. Даже религиозните хора имат. То е заблуж-

Някои са ми казвали, че искат да отидат при Господа, за да Му се оплачат. Аз не зная от какво има да се оплаквате. Та ти още като отидеш при Него, ще миришеш на вино и на ракия — още като отидеш при Господа, ти миришеш на алчност, на блудство. Една жена блудствувала, пък казва, че не била ходила с мъже. А колко нечисти мисли има тя! Колко нечисти мисли имат съвременните мъже и жени! Даже религи-

дение. Ето в какво седи блудът. Всяко нещо, което искаш да го обсебиш, то е блуд. Ти лъжеш един човек, то е блуд. Ти говориш това, което не е истина, това е блуд. Ти казваш, че вярваш в Бога, то е лъжа, никава вяра не е. Казваш: Господ е на всякъде и отиваш да крадеш от касата. Като крадеш, казваш: няма Господ, като не крадеш има Господ. Когато касите са отворени, Господ го няма, когато касите са затворени, има Господ. Какво е това верую? Аз бих искал всички да имате една мисъл. Като видите една пеперуда като царска дъщеря облечена, не да имате желание да я пипнете, но само да и се порадвате, да и турите най-хубавите сокове и да и я оставите пред вас. Вие искате веднаж да я хванете, после да я пипнете, да я набиете на една игла и да я държите в някоя кутия вътре. Има такива музеи, събрани най-хубавите пеперуди за изучаване.

Казва: „Който има уши да слуша, нека слуша“. Всичките болести, всичките страдания, нещастия, произтичат от закона на нечистотата. Аз го намирам това лакомство. По-ясно казано: Лакомството е причина за греха.

озните хора имат такива нечисти мисли — заблуждение е да се отрича това. Ето в какво се състои блудството: блудство е да искаш да обсебиш всяко нещо; блудство е да лъжеш — ти лъжеш един човек, това е блудство; говориш туй, което не е истина, това е блудство. Ти казваш, че вярваш в Бога, но туй е лъжа – това не е никава вяра. Казваш, че Господ е навсякъде, пък отиваш да крадеш от касата. Като крадеш, казваш, че нямало Господ, а като не крадеш, казваш, че имало Господ. Значи, когато касите са затворени, няма Господ, а когато са отворени, има Господ. Че какво е това верую? Аз бих искал у всички вас да залегне следната мисъл: Като видите една пеперуда, накичена като царска дъщеря, не да пожелаете да я пипнете, а само да ѝ се порадвате, да ѝ предложите най-хубавите сокове и да я оставите свободна. А вие първо искате да я уловите, после да я пипнете, да я набучите на една игла и да я държите затворена в някоя кутия. Има такива музеи, където са събрани за изучаване най-хубавите пеперуди.

Христос казва: „Който има уши да слуша, нека слуша!“ Всички болести, всички страдания, всички нещастия произлизат от Закона на нечистотата. Това аз наричам *лакомия*. Или казано още по-ясно: Лакомията е причина за греха.

Защо човек ще бъде лаком, да яде малко хляб и нищо повече. Като яде всякога да остава малко гладен. Да стане малко угоеничек, да има благоутробие. Защо му е? Достатъчно му е малкото благоутробие, което има. Не трябва да бъде изпъкнал стомахът. Според най-новите научни изследвания кръстът трябва да има линия. Раменете да са широки, кръстът тесен. Когато Бог създал човека, той не го създал само да яде. Той го създал в света и за друго. Сърцето е създадено в света да се научи да обича. Умът е даден на човека да се научи да мисли. Понеже умът не е светъл, още не се е научил да мисли. Умът трябва да бъде учен, а сърцето трябва да бъде добро. В същност, човешката душа е учителка на ума и на сърцето. Тя ги учи на Божественото знание. Ако вашата душа не може да възпитава вашето сърдце, и ако вашата душа не може да възпитава вашия ум, каква душа имате, кажете ми? Ако вие обичате някого понеже ви дал повече любов, или ако обичате някого, понеже ви дал подаръци, любов ли е това? Ако ви държи гладен, не е любов. Онзи човек ви обича, който ви предлага храната за доброто. Онзи човек ви обича, който може да нахрани вашата душа с храната на любовта, че сърцето да стане добро. Онзи

ха. Защо човек трябва да бъде лаком – да яде малко хляб и нищо повече! И като яде, винаги да остава малко гладен. А той иска да стане угоеничек, да има благоутробие. Защо му е то? Достатъчно му е малкото благоутробие, което има. Стомахът не трябва да бъде издаден напред. Според най-новите научни изследвания човек трябва да пази линия – раменете да са широки, а кръстът да е тесен. Когато Бог създал човека, Той не го е създал само за да яде, Той го е създал в света и за друго: сърцето е създадено в света, за да се научи да обича, а умът е даден на човека, за да се научи да мисли. И понеже човешкият ум не е светъл, това означава, че той още не се е научил да мисли. Умът трябва да бъде учен, а сърцето – добро. В същност човешката душа е учителката на ума и сърцето – тя ги учи на Божественото Знание. Ако вашата душа не може да възпитава сърцето и ума ви, каква душа имате? Ако обичате някого, понеже той ви е дал повече любов, или понеже ви е дал подаръци, кажете ми, това любов ли е? – Ако той ви държи гладен, това не е любов. Онзи човек ви обича, който ви предлага храна за доброто. Онзи човек ви обича, който може да нахрани вашата душа с храната на Любовта, за да стане сърцето ви добро. Онзи човек ви обича, който ви донася

човек ви обича, който ви донася храната на светлината, че умът ви да добие знание. Този е човекът, който ви обича. Ако един човек не ви носи храната, която може да развива доброто във вашето сърдце, той не ви обича, той е лош човек. Тъй седи материалното.

храната на Светлината, за да придобие умът ви знание. Този е човекът, който ви обича. А ако един човек не ви носи храната, която може да развива доброто във вашето сърце и знанието във вашия ум, той не ви обича, той е лош човек. Тъй е в света на материята.

Втори пример, взет също напосоки (с. 42-43):

Първоначално Бог създаде Адама, от Адама създаде Ева. Какво има тия двамата хора да се спорят. Единият направен от Бога и другият направен. Трябва да се уважават по единствената причина, че в Адама Бог вдъхна Божествено дихание, а в Ева не казва, че е вдъхнал, но само се подразбира. Понеже Адам ѝ даде от Духа, който Бог му даде, той даде на жена си. Но в нея се зароди желание, да вземе всичкия дух, който имаше в Адама вътре. Туй е грехопадението, казва се само половиния дух да го има, не целият да го има. Адам роди едно дете момиче, не на време от което гледище. Защото когато Бог прекара всички животни пред Адама, всичките две по две минаха. Казва Адам: Господ на мене не дал като на тези другарчета. Нямахме нужда. За Ева нямахме нужда. Тя преждевременно се роди. Преждевременно стана и Адам се огорчи,

Първоначално Бог създаде Адама, а от Адама създаде Ева. За какво има тия двама човека да спорят — и единият направен от Бога, и другият направен от Бога? Те трябва да се уважават, понеже Бог вдъхна в Адама Божествено дихание — че е вдъхнал в Ева не се казва, а само се подразбира. Адам даде от Духа, който Бог му даде, на Ева, на жена си, но в нея се зароди желанието да вземе всичкия дух, който беше в Адама. Туй е грехопадението — казва се „само половината дух да има, а не целия“. Адам роди едно дете, момиче — това стана от моя гледна точка не навреме. Защото, когато Бог прекара всички животни пред Адама и те всички минаха две по две, Адам каза: «Господ на мен не даде като на тези едно другарче.» А той още нямахме нужда от Ева — тя преждевременно се роди. Преждевременно беше и дето Адам се огорчи, че няма другарка. А

че няма другарка. Господ казва, понеже се огорчи извади Ева по-рано. Ева се роди на седем месеца. Два месеца не достигаха. И затуй Христовото учение 2000 години как се проповядва. 2000 са двата месеца, понеже Ева на време не се роди. Тия двата месеца са две хиляди години. Сега в света Господ създава един нов Адам и една нова Ева, която на девет месеца ще се роди. Адам няма да бъде създаден от пръст. Адам ще бъде роден и Ева ще бъде родена у тях да се роди новото човечество, което няма да върви по стария път. Вие ще кажете: Как ще го разбираме? Че как, не знаете ли как да се разбира това нещо. Когато човек има да дава, винаги не разбира това нещо. Казва: Забравил съм. Когато има да взема, хич не забравя. Когато има да дава, казва: Забравих, памет. Като имаме да даваме и като имаме да вземаме, еднакво трябва да бъде. Да имаме една равносметка. Мъже, жени това са проводници на Божествената Любов. Ако мъжът не може да даде положителна енергия на Бога в света, той не е мъж, отрицателната страна на Любовта, тя не е жена. Аз ще ви обясня. Под думата Любов, разбирам положителната любов. А под думата отрицателна любов разбирам обич. Да любиш, значи да даваш негативната страна на Любовта, да вземаш. Разумно (е)

понеже Адам се огорчи, Господ извади Ева по-рано – Ева се роди на седмия месец, два месеца не достигаха. И затуй Христовото учение две хиляди години вече се проповядва — две хиляди са двата месеца, понеже Ева не се роди навреме. Тия два месеца са две хиляди години. Сега в света Господ създава един Нов Адам и една Нова Ева, която ще се роди на деветия месец. Адам няма да бъде създаден от пръст. Адам ще бъде роден и Ева ще бъде родена – у тях да се роди Новото човечество, което няма да върви по стария път. Вие ще запитате: «Как да разбираме това нещо?» Че как — не знаете ли как да се разбира това нещо? Когато човек има да дава, винаги не разбира това нещо. Казва: «Забравил съм.» А когато има да взема, хич не забравя. Когато има да дава, казва: «Забравих – памет!» Като имаме да даваме и като имаме да вземаме, трябва да бъде еднакво, да имаме една равносметка. Мъжете и жените са проводници на Божията Любов. Ако мъжът не може да даде на Бога в материалния свят положителна енергия, той не е мъж. Отрицателната страна на Любовта обаче не е жената. Аз ще ви обясня: Под думата Любов, разбирам *положителната* любов, а под думата *отрицателна* любов, разбирам обич. Да любиш, значи да даваш

да вземаш. Тъй щото да го запазиш. Онзи, който ти е поверил, като дойде при тебе да кажеш: Туй което ми даде, аз го запазих. То е обич. Мъжът и жената трябва да предадат Божията Любов в света, понеже света трябва да се създаде от нови хора. Ако една жена няма Божествена Любов, какъв син ще роди? Или майката, която няма обич, каква дъщеря ще се роди, то е невъзможно. В света трябва нова религия. Не за да се спасим, но трябва ни една нова религия, за да се създаде в нас новият Адам и новата Ева. Да дойде Духът, трябва да минат в една нова форма. Ново разбиране трябва.

негативната страна на Любовта, т. е. да вземаш — разумно да вземаш, тъй че да го запазиш. Онзи, който ти го е поверил, като дойде при тебе, да кажеш: «Това, което ми даде, аз го запазих.» Туй е обич. Мъжът и жената трябва да предадат Божията Любов в света, понеже светът трябва да се създаде от нови хора. Ако една жена няма Божествена Любов, какъв син ще роди? Или майката, която няма обич, каква дъщеря ще роди? Това е невъзможно. Нужна е нова религия в света — една нова религия ни трябва не за да се спасим, а за да се създаде в нас Новият Адам и Новата Ева. За да дойде Духът, те трябва да преминат в една нова форма. Ново разбиране е нужно!

* * *

Който прочете внимателно текста при двата откъса, ще види, че същественото в редактираната версия не е в избягването на някои остарели езикови форми, като *всичките* (заместено от всички) или *блуд* (блудство) — макар че някои от тези думи, като напр. *лакомство*, са придобили в съвременния български език вече съвсем друго значение и повтарянето им в печатния текст съвсем не допринася за разбирането му. Не е и до употребата на пълния и непълен член — при това от стенограмите не може да стане ясно именно коя форма е употребил Учителят, дори ако туй е нужно да се знае. Много по-важно е обаче, че при дешифрирането (или още при стенографирането!) важни части от текста понякога са предадени дотолкова изопачено, че мислите на Учителя придобиват съвсем различен, а дори и обратен смисъл — виж например: „Според най-новите научни изследвания кръстът трябва да има линия“, „Когато касите са отворени, Господ го няма, когато касите са затворени, има Господ“ или „Ако един човек не ви носи храната, която може да развива доброто във вашето сърдце,

той не ви обича, той е лош човек“. Тук са пропуснати думите „и знанието във вашия ум“, които са от най-съществено значение за разбирането на мисълта. По същия начин стенографът често пропуска да запише някоя дума или дори част от изречението, с което смисълът става неясен – напр. „**[И]** единият направен от Бога и другият направен **[от Бога]**“, или „*отрицателната страна на Любовта, тя не е жена*“. Една на пръв поглед незначителна промяна в пунктоацията, или пък погрешно записана дума, променят също напълно смисъла на изречението – напр. „*Адам роди едно дете момиче, не на време от което гледище*“, „*Ева се роди на седем месеца*“, „*Сега в света Господ създава един нов Адам и една нова Ева, която на девет месеца ще се роди*“. А от смесването на тези два фактора се получава дори съвършена безсмислица — например: „*Да любиш, значи да даваш негативната страна на Любовта, да вземаш. Разумно (е) да вземаш. Тъй щото да го запазиш*“ — в този случай прибавената от издателя в скоби дума показва, че той съвсем не е разбрал за какво тук става дума.

Не бих искал думите ми да бъдат счестени като критика или личен упрек спрямо определени лица. Напротив, аз се радвам, че чак вдън Родопите са се намерили хора, които да проявят интерес към Словото — да пожелаят да работят с него (или по-точно да препишат дешифрирани стенограми от беседи на Учителя). Без всякакво съмнение е ползата, която те ще имат, дори само да препишат тези беседи, без да могат да ги разберат. Та колко са онези, които са ги разбрали? Нали сам Учителят обръща внимание на стенографките Си, че стенографират Словото без да го разбират! Но също така Учителят подчертава на друго място, че и дори Неговите слушатели да не са разбрали Словото, в подсъзнанието им все остава по нещо, което някой ден, както казва Той, „най-много след хиляда години“, ще даде своя плод. За същността на Словото, за разбирането му, за неговото представяне и редактиране, Учителят има много изказвания — даже и само в онази част на Словото, която е публикувана досега и общодостъпна. Преди повече от една година аз дори дадох за печат един сборник от такива цитати, и ако неговото издаване се забави, причината не е в мен. Сега този сборник вече е отпечатан и след като по който и да е въпрос, отнасящ се до Словото, ние имаме там меродавен отговор, аз нямам никакво желание да споря, а онези, които желаят да спорят, ще ги насоча да прочетат какво е казал Учителят — в Словото те ще намерят отго-

вор на всички спорни въпроси: и дали една дума може и трябва да се заменя с друга, и дали думите могат да се разместват, и какво е значението на чуждиците, та дори и на отделните букви, включително на извадените от употреба.

Ще се въздържа тук да дам каквато и да е оценка на труда на издателите на Словото. Доколкото този труд може да ползва и други, предоставям на читателите да решат всеки за себе си. Само едно нещо не мога да отмина, без да му се противопоставя най-решително — твърдението, че този издаден в такъв вид том, както и цялата поредица от подобни издания, представлял автентичното Слово на Учителя. Това твърдение не отговаря на истината. Туй издание не ни дава даже някаква донякъде вярна проекция на Словото в света, не ни дава и сянката му.

В редица случаи, както при някои от издадените напоследък утринни слова, фрагментарността на текста не създава впечатлението от стенограми на публични беседи. Ние получаваме чувството, че четем по-скоро записките на някоя първокурсница от Благоевградския университет, която не знае за какво става дума в тях и чула-недочула записала, а не стенограми на най-приблизени до Учителя лица, които повече от две десетилетия са записвали Словото. Едно възможно обяснение за това странно обстоятелство е, че при тези случаи стенографката е разчитала на литературната обработка на текста и си е отбелязала във вид на конспект само главните мисли. Явно е, че това не са пълноценни стенограми и записаният текст отговаря само по смисъл на текста на държаните от Учителя беседи. При повечето — ако не и при всички — досега посочени случаи, грешките или неяснотите са се получили явно при стенографирането, а по-рядко и при дешифрирането на стенограмите. Някои грешки са възникнали по всяка вероятност също и при преписването на дешифрираните стенограми. От спомените на стенографката Елена Андреева знаем, че при дешифрирането на стенограмите тя е диктувала текста на една машинописка, заплащана от Братския съвет (Любка Хаджиева). При анализа на допуснатите в дешифрираните стенограми грешки се вижда, че някои от тях може да са допуснати именно при това диктуване — погрешните думи са близки по звучност до истинските. Натрупването на такива грешки твърде често в рамките на една страница или дори на един абзац обаче показва недвусмислено, че въпросният текст съвсем не може да бъде наречен „автентичен“ — а още по-малко, че това е „оригиналното Слово на Учителя“ както

пише в една от рекламите на издателя. Ние, за съжаление, не разполагаме с друг изходен материал за издаване на непубликуваните беседи на Учителя — освен в твърде редки случаи, когато беседи или лекции са били стенографирани и от други лица. Но и при тези случаи това не са пълни стенограми, а откъси от беседите, които биха могли да бъдат привлечани (и то в случай, че могат да бъдат открити) само като спомагателен материал за изясняване на някои неясни или пропуснати пасажии в работните стенограми. Че дешифрираните стенограми от неиздадените (а и от издадените) беседи и лекции трябва да бъдат достъпни за тези, които работят върху Словото, е във от съмнение — след като досега те се пазеха най-грижливо и зорко от д-р Кръстев да не проникне никой до тях. Но да станат достъпни, това не означава те да бъдат печатани в масов тираж, надхвърлящ броя на редовните читатели на Словото. Това издание, по моето дълбоко убеждение, ще постави повече въпроси, отколкото ще даде отговори и ще донесе повече недоразумения, вместо да допринесе за ползването на Словото на Учителя.

А колкото се отнася до авторството и копирайта, на всеки, който се е занимавал поне малко с окултните науки, би трябвало да му е ясно, че Петър Дънов, Беинса Дуно и Учителят, не само че се проявяват на различни нива, но са и три различни индивидуалности и като понятия не трябва да се смесват.

* * *

След прочитането на двата откъса от беседата в двата варианта, читателят естествено ще си постави първо въпроса: „Какво е казал Учителят и какво са записали стенографите?“ От някои бележки на стенографката Елена Андреева ни е известно, че стенограмите са били сравнявани една с друга и текстът им е бил уточняван. Както показват много от дешифрираните след 1945 г. стенограми обаче, това правило явно не е било спазвано винаги, а само по изключение и то само при някои беседи и лекции, които след това веднага са били редактирани и отпечатани, като не засяга големия брой беседи и лекции (над 400), чиито стенограми са били дешифрирани от Елена Андреева през 50-те години – туй се вижда ясно от големия брой грешки и пропуски в текста на дешифрираните стенограми. Известно е, че Елена Андреева е имала затруднения с разчитането на стенограми от Савка Керемидчиева и някои неразчетени стенограми Борис Николов взел от нея обратно. Особено красноречив е един пример, от който може точно да се види за даден откъс от лекция на Учителя пред Общия окултен клас какво е казал Учителят и какво е записано. Той чете извадки от първото издание на книгата ЗАВЕТА НА ЦВЕТНИТЕ ЛЪЧИ НА СВЕТЛИНАТА, с. 33-34. В първата колона тук е даден текстът така, както е записан от стенографката, която изглежда е била само една и не е сравнила текста с текста в книгата, а втората колона предава текста според книгата, тук даден по стария правопис. При четенето на откъса Учителят прави известни корекции и допълнения, които тук са дадени в курсив и в скоби.

Та сега да ви прочета тук Пророците говорили са за словото Божие. Тука някой взел и наредил кои думи какви цветове имат и какви качества. Духът на силата, виолетовите лъчи, той извадил различните сили на духа Божия

„Господ поставил престола си на Небето, Царството му владее над всичко.
В какво седи силата на Царството Божие?

Сега да ви прочета как пророцит? са предали Словото Божие. Тук някой взелъ и наредил кои думи какви цветове и какви качества иматъ. Духът на силата, виолетовите лъчи – той е извадилъ различните сили на Духа Божия:

Съ силата на Духа Божий.

Господъ постави Престола Си на Небето и Царството Му владѣе над всичко.

(В какво е силата на Царството Божие?)

Царството Божие не е в Словото, не е и в силата,

Царството Божие е в вас.

Сега в силата трябва винаги да има благодат.

Благодатта ти ме възвеличи и търпението ти било съвършено“.

Благодатта носи смирение

„Не презирай деня на малките работи“,

не чрез силата, не чрез крепостта, а чрез Духа ми говори Господ Саваот“.

Тук влиза разумното „Не чрез силата, защото силата в която няма Разумност, не може да се прояви

„Идете и възвестете на братята ми да идат в Галилея и там ще ме видят.“

Чрез съвета ми, ще ми кажеш, сърцето ми... (Псалом 73).

Значи в силата влиза почитта.

Отдавайте на всички кому каквото сте длъжни. Комуто почит, почитта...

Великолепието на твоето величество и чудните Твои дела.

Царството Божие не е въ Слово, но въ сила.

Царството Божие вътре въ васъ е.

(В силата винаги трябва да има благодат.)

Благодатта Ти ме възвеличи.

А търпението да има д?ло съвършено.

(Учителят допълва и коригира текста: Благодатта носи смирение, а Твърдостта да ви доведе до съвършенство.)

Смирениятъ духомъ.

Защото, кой презрѣ деня на малкитѣ работи?

Не чрез сила, ни чрез крепостъ, но чрезъ Духа ми говори Господъ Саваотъ.

(Тук влиза разумното – не чрез силата, защото силата, в която няма Разумност, не може да се прояви.)

Идете, известете на братята ми да идат в Галилея, и там ще ме видятъ.

Чрез съвета си ще ме водишь, и следъ това ще ме приемешъ въ слава:

(Значи в силата влиза почитта.)

Отдавайте на всички кому каквото сте длъжни: комуто почитъ, почитьта.

Ще преговарямъ славното величие на Твоето величество, и чуднитѣ Твои Дѣла.

Славно и великолепно е Божието дело.

Свето и страшно е Името Му,
бойте се Богу Царя почитайте.

Човек ще погледне към Създателя си. Очите ще съзрат към свети Израил,

великодушие и щедрост...
в неговото могъщество.“

Славно и великолепно е неговото дѣло.

Принесете Господу, синове на силните, славата на името му.

Свято и страшно е името му.

Бойте се Богу, Царя почитайте.

Человѣкъ ще погледне къмъ създателя си, и очитѣ му ще се взратъ къмъ Святаго Израилева.

Укрепвайте се въ Господа и въ силата на Неговото могъщество.

А ето как е предадено това място в моята редакция на този том лекции от Учителя (ЦЯЛОТО И ЧАСТИТЕ, Лекции на Учителя пред Общия окултен клас, год. XVI, 1936-1937, т. 3, Берлин 1995, с. 143-145). За по-голяма прегледност на текста данните за цитатите са дадени навсякъде под черта, както в останалата част на книгата, където навсякъде се посочват източниците за цитатите:

Сега ще ви прочета как пророците са предали Словото Божие. Някой взел тук и наредил кои думи какви цветове и какви качества имат. Духът на силата, виолетовите лъчи, е извадил различните сили на Духа Божи¹:

Със силата на Духа Божий².

Господ постави Престола Си на Небето и Царството Му владее над всичко.³

В какво е силата на Царството Божие? –
Царството Божие не е в Слово, а в сила.⁴

Царството Божие е във вас.⁵

В силата винаги трябва да има благодост –
Благостта Ти ме възвеличи.⁶

А търпението да има дяло свършено.⁷

(Учителят допълва и коригира текста: Благостта носи смирение, а Твърдостта да ви доведе до свършенство.)

Смиреният духом.⁸

Защото кой презира деня на малките неща?⁹

Не чрез Силата Си и не чрез Мощта Си, а чрез Духа ми говори Господ Саваот.¹⁰

---

¹ Учителят чете извадки от първото издание на книгата ЗАВЕТА НА ЦВЕТНИТЕ ЛЪЧИ НА СВЕТЛИНАТА, с. 33-34. Текстът е записан от стенографката с много грешки и пропуски. Тук този текст се предава според същото издание, но с някои корекции в превода на цитатите от Библията, извършени от редактора.

² ПОСЛАНИЕ КЪМ РИМЛЯНИТЕ: 15; 19.

³ 103. ПСАЛОМ; 19.

⁴ ПЪРВО ПОСЛАНИЕ КЪМ КОРИНТИЯНИТЕ: 4; 20.

⁵ ЕВАНГЕЛИЕ ОТ ЛУКА: 17; 21.

⁶ ВТОРА КНИГА ЦАРСТВА: 22; 36.

⁷ СЪБОРНО ПОСЛАНИЕ НА АПОСТОЛ ЯКОВ: 1; 4.

⁸ КНИГА НА ПРОРОК ИСАЙЯ: 57; 15. Целият цитат гласи: *Защото така казва Онзи, Който е над всичко и извън времето, и Чиего Име е Свят: Аз Съм в Небесните Висини и в Светилищата, [но] и в онези, които са със съкрушен и смирен дух, за да съживявам духа на смирения и ободрявам сърцето на съкрушения. Защото Аз няма да се съдя постоянно с човеците, нито гневът Ми ще продължи вечно.*

⁹ КНИГА НА ПРОРОК ЗАХАРИЯ: 4; 10.

¹⁰ КНИГА НА ПРОРОК ИСАЙЯ: 4; 6.

Тук влиза разумното – не чрез силата, защото силата, в която няма Разумност, не може да се прояви.

*Идете и възвестете на братята Ми да отидат в Галилея и там ще Ме видят.*¹

*Ти [държиш ръката ми и] ме напътстваи със Съветите Си, за да ме въведеш най-после в Своего Величие.*²

*Отдавайте на всички дължимото; [...] комуто дължите почит – почитта.*³

Значи в силата влиза почитта.

*Ще размишлявам за славното величие на Твоего Достоянство и за Твоите чудни Дела.*⁴

*Славно и великолепно е Божието Дело.*⁵

*Отдайте Господу, синове на Силните, Слава на Името Му.*⁶

*Свято и страшно е Името Му.*⁷

*Бойте се от Бога, почитайте Царя.*⁸

*Човек ще погледне към Създателя си и очите му ще се взрат към Светията Израилев.*⁹

[...]¹⁰

*Заяквайте в Господа и в Силата на Неговото Могъщество.*¹¹

* * *

---

¹ Евангелие от Матей: 28; 10.

² 73. Псалом; 24.

³ Послание към римляните: 13; 7.

⁴ 146. Псалом; 5.

⁵ 111. Псалом; 3.

⁶ 29. Псалом; 1-2.

⁷ 111. Псалом; 9.

⁸ Първо съборно послание на апостол Петър: 2; 17.

⁹ Книга на пророк Исая: 17; 7.

¹⁰ От стенограмата не е ясно дали Учителят е съкратил текста, за да мине направо към последния цитат или стенографката е пропуснала следващите цитати.

¹¹ Послание към ефесяните: 6; 10.

Не бих желал бележките ми във връзка с новите издания на Словото да бъдат изтълкувани и като упрек или критика за работата на стенографките. През последните години се появиха някои коментари на събитията, свързани със свалянето на Словото, изказани също от съвременници на тези събития. При тези коментари се подценява дейността на някои братя и сестри от обкръжението на Учителя, говори се за едни или други неизпълнени задължения, попречили за правилното предаване на Словото. Изказва се съжаление за липсата на някои технически средства, които – според думите на коментаторите – били закъснели, а така също се твърди, че определени лица, които били предназначени за тази цел, се били отклонили от поетите задължения или пък по една или друга причина не дошли на време или били изместени от други. Всичко това представлява най-грубо изопачение на Истината поради невежество. Мисията на Учителя и свалянето на Словото са били подготвени преди милиони и милиарди години. Всичко, свързано с тази мисия, е било определено и изпълнено с точност не до секунда и милиметър, а до „една стомилionна част от секундата и милиметъра“ – както Учителят обича да се изразява за предопределението. Никой тук, на Земята, няма право да знае според какви критерии са избирани сътрудниците на Учителя и кои са те. Единственото, което може да се знае по този въпрос, е, че това е ставало и става не по заслуги, а по благодат. На тези сътрудници е била оказвана съответната помощ, за да могат да си изпълнят задачата. Ако в определени случаи те не са могли да си изпълнят задълженията в рамките на своя живот, допуснато е те след това да продължат работата си по един или по друг начин – в туй отношение най-добър пример е Савка Керемидчиева, която по-късно продължава и завършва започнатата работа върху СВЕЩЕНИ ДУМИ НА УЧИТЕЛЯ. Също не е позволено да се критикуват допуснатите от тези сътрудници грешки; допускането на такива грешки е напълно естествено, то става на различни нива, като зависи от редица субективни и обективни причини и е взето предвид – в такива случаи редът е да се даде възможност на тези, които са допуснали грешките сами да си ги поправят; ако и тогава не могат да сторят това, грешките се поправят от други сътрудници от различни йерархии и степени на развитие. Такива възможности има по всяко време и на всяко място – т. е. те не са зависими нито от мястото, нито от времето.

* * *

Изказваните във връзка със свалянето на Словото критики обикновено разграничават работата на стенографките, за която изобщо се приема, че е извършена добре, от редакционната работа, която един вид е „осакала“ и „изопачила“ Словото, като запазените дешифровки на стенограмите се приемат от критиците за „чисто“ и „неизопачено“ „оригинално“ Слово на Учителя. В този смисъл те не пропускат да отбележат на видно място в новоиздадените книги със Словото на Учителя, че именно на стенографките (а естествено и на самите тях, явяващи се като блюстителни за „чистотата“ на Словото) се дължи запазването му – нещо, което никой не отрича, ако и това твърдение да поставя един съвършено нов и според мен чужд акцент върху процеса на свалянето на Словото.

Повечето от критиците са насочени към Паша Теодорова, която не само стенографира по-голямата част от беседите и лекциите на Учителя, но и редактира издадените до 1944, както и някои от издадените между 1945 и 1950 г. книги със Словото на Учителя. При това критиците забравят или не желаят да знаят обстоятелството, че редактирането на стенограмите от беседите и лекциите е било възложено от Учителя и че то е ставало под Неговото наблюдение, като при повечето случаи, тя Му е прочитала редактирания текст. В този смисъл и промените – предимно съкращения, но и заменянето на някои архаизми от речника на Учителя с техните съвременни еквиваленти – в текста на някои преиздадени през 40-те години книги са правени по настояване на Учителя, Който сигурно е имал известни основания за това. Да се дават всички тези думи в техния „автентичен“ вид в новите издания на Словото, със или без обяснения под черта или в края на текста като приложение, считам, че не е разумно и че излиза извън задачите на Словото, предавано от Учителя и имащо за цел да въздейства непосредствено върху слушателя. За мене лично е много забавно да слушам именно от тези фанатични застъпници на „автентичността“ с какво настървение говорят и за превеждането на Словото на всички европейски езици, за да бъде то разпространено навсякъде по света. И то без да си дават сметка, че с прилагането на този свой фанатизъм те се отдалечават все повече и повече от същността на Словото, но по такъв начин го отдалечават и от българския народ, защото съвременният българин, с незначителни изключения, има твърде малко афинитет към архаичния език, отнасяйки го предимно към средите на църквата. В своето усърдие някои от тези издатели на

Словото дори изменят съзнателно езика на Учителя в издадените напоследък от тях книги, приписвайки му думи и изрази, които Той през 1940-те години отдавна е престанал да употребява (напр. *априлий, всекий*). На тези фанатични „редактори“ препоръчвам да сравнят текста на изнесената още през 1918 г. лекция МАЛЪК РАЗБОР според нейната дешифрирана стенограма, предаден без значителни изменения в двете му нови издания (ВЕЛИКАТА МАЙКА, Беседи пред сестрите 1917-1932, т. I, с. 73-82, и ИСКАЙТЕ СИЛА, ИМАЙТЕ ВЯРА, Извънредни беседи от Учителя в периода 1914-1919 г., с. 147-155), с издадения през 1942 г. и редактиран явно по указание на Учителя или най-малко с Негово съгласие текст под названието ЛЕМУИЛ в книгата ДАЛИ МОЖЕ, Неделни беседи (1918-1919, с. 388-395). В това издание лекцията е предадена в съкратена форма, а редица архаизми, като думите *ока* и *харания*, които за читателя от 40-те години вече са чуждици, се заменят с *килограм* и *голям съд*; пропуснати са редица повторения, а излагането на задачата-упражнение с мисълформи е предадено с много малко думи, без да загуби нищо от съдържанието и яснотата си.

Издаването на Словото на Учителя е сложна и отговорна задача, чието решаване сигурно ще отнеме много дълго време и не може да бъде извършено от едно поколение. Да се пледира за автентичността на стенограмите и същите да се издават безкритично и механически е толкова погрешно, колкото да им се правят литературни обработки от този вид, който срещаме в някои издания, отпечатани между 1945 и 1950 година. И двете крайности могат да доведат до еднакво плачевни резултати, още повече, че сме свидетели на това, какви грешки допускат в обработването на Словото дори и онези, които в течение на много десетилетия са работили с него. Към тази задача трябва да се пристъпва не само с най-голямо благоговение, но също и с не по-малко познание и сериозна предварителна подготовка.

Асен Чилингиров
Берлин, декември 1999